

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20101 2500 EC Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

**Directoraat-generaal
Economische Politiek**
Directie Europa, Mededinging en
Consumenten

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 30
2594 AV Den Haag

Postadres
Postbus 20101
2500 EC Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

T 070 379 8911 (algemeen)
www.ez.nl

Datum 12 februari 2010

Betreft Beantwoording vragen van de leden Gesthuizen en Van der Vlies over
zondagsopenstelling

Ons kenmerk
EP/EMC / 10018227

Uw kenmerk
2010Z01276

Bijgaand zend ik u, mede namens de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de antwoorden op de vragen die de leden Gesthuizen (SP) en Van der Vlies (SGP) hebben gesteld over de avondwinkeltruc van supermarkten op zondagen, het organiseren van allerlei evenementen op zondagen en de druk op werknemers om op zondag te werken, nr. 2010Z01276, ingezonden op 22 januari 2010.

1

Wat is uw reactie op de ontwikkeling dat in gemeenten onenigheid ontstaat over de manier waarop wordt omgegaan met het toestaan van zondagsopenstelling aan winkeliers op grond van de avondwinkelonthefing?

Antwoord

De Winkeltijdenwet gaat uit van verplichte sluiting van de winkels op zondag. Op dit uitgangspunt zijn slechts een beperkt aantal uitzonderingen mogelijk. De avondwinkelbepaling is zo'n uitzondering. De avondwinkelbepaling is geregeld in artikel 3, vierde lid, Winkeltijdenwet. Op grond van deze bepaling kan een gemeente een winkel toestaan om op zondag geopend te zijn, indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan: openstelling mag pas vanaf 16.00 uur, er mag maximaal één ontheffing per 15.000 inwoners worden verleend en alleen aan winkels waar uitsluitend of hoofdzakelijk eet- of drinkwaren worden verkocht. Door deze avondwinkelbepaling kan dus een beperkt aantal winkels (één winkel per 15.000 inwoners) waar uitsluitend of hoofdzakelijk eet- of drinkwaren worden verkocht, op zondag (na 16:00 uur) open zijn. Deze beperking voorkomt dat er teveel gebruik wordt gemaakt van deze uitzonderingsbepaling, waardoor het uitgangspunt van de Winkeltijdenwet zou kunnen worden uitgehold.

Dit wettelijke kader is helder, en is dan ook niet gewijzigd via het wetsvoorstel tot wijziging van de Winkeltijdenwet dat thans in de Eerste Kamer ligt. Wel begrijp ik dat gemeenten, door de beperkte mogelijkheden tot opening van avondwinkels op zondag, soms lastige keuzes moeten maken. Het gaat hierbij echter om het

vinden van een evenwicht tussen belangen als leefbaarheid, zondagsrust en economische bedrijvigheid.

2

Deelt u de mening dat wanneer er geen sprake is van een echte avondwinkel maar van een gewone supermarkt de verlening van de vergunning voor avondwinkelontheffing aan een enkeling neerkomt op oneerlijke concurrentie? Zo ja, bent u bereid de bepaling voor avondwinkels aan te scherpen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

De avondwinkelbepaling is door middel van het amendement Van Zuijlen (Kamerstukken II 1995/96, 24226, nr. 12) opgenomen in de Winkeltijdenwet. In de toelichting bij het amendement staat uitdrukkelijk dat winkels, die op zondag ontheffing hebben ten behoeve van avondverkoop, op werkdagen niet voor 16.00 uur gesloten hoeven te zijn. Dit betekent dat ook supermarkten van de ontheffing gebruik kunnen maken. Doordat er slechts één winkel per 15.000 inwoners open mag gaan, wordt voorkomen dat er teveel gebruik wordt gemaakt van de uitzonderingsbepaling. Dit leidt er wel toe dat sommige winkels open kunnen zijn en andere winkels niet. Het gaat hier echter om een dermate beperkte uitzondering dat daarbij de oneerlijke concurrentie niet in de hand wordt gewerkt. Bovendien zijn gemeenten vrij om zelf invulling aan de avondwinkelbepaling te geven. Zo kunnen zij er bijvoorbeeld voor kiezen om de ontheffing elk jaar aan een andere winkel te verlenen. Ik ben niet voornemens om de avondwinkelbepaling aan te scherpen.

3

Wat is uw reactie op de stelling dat in het destijds door de SER geformuleerde advies, dat de basis vormde voor de ontheffing, een duidelijk onderscheid werd gemaakt tussen avondwinkels en dagwinkels?

Antwoord

In het SER Advies wijziging Winkelsluitingswet uit 1986 werd inderdaad een onderscheid gemaakt tussen avondwinkels en dagwinkels. De huidige avondwinkelbepaling is echter in 1996 in de Winkeltijdenwet gekomen door middel van het amendement Van Zuijlen. Zoals reeds aangegeven, staat in de toelichting bij het amendement uitdrukkelijk dat winkels die op zondag ontheffing hebben ten behoeve van avondverkoop, op werkdagen niet voor 16.00 uur gesloten hoeven te zijn.

4

Is de huidige gang van zaken in uw ogen in overeenstemming met de bedoeling van de wetgever destijds? Wilt u uw antwoord toelichten?

Antwoord

Ja. In de toelichting bij de avondwinkelbepaling uit de Winkeltijdenwet staat uitdrukkelijk dat de winkels op werkdagen niet voor 16.00 uur gesloten hoeven te zijn. Het gebruik van de avondwinkelbepaling om op zondag open te zijn, wordt niet gezien als oneigenlijk gebruik van de Winkeltijdenwet. Dit blijkt ook uit de uitspraak van de voorzieningenrechter van het College van het Beroep voor het bedrijfsleven van 10 september 2009 over twee supermarkten in Uden (zaaknummers AWB 09/971 en 09/973).

5

Deelt u de mening dat kleine winkeliers vanwege het feit dat zij nooit in aanmerking zullen komen om een ontheffing langs deze route te krijgen in het nadeel zijn ten opzichte van grote winkeliers - meestal supermarkten welke tot een winkelketen behoren?

Antwoord

Op grond van de avondwinkelbepaling kan een gemeente een winkel toestaan om op zondag geopend te zijn, indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan: openstelling mag pas vanaf 16.00 uur, er mag maximaal één ontheffing per 15.000 inwoners worden verleend en alleen aan winkels waar uitsluitend of hoofdzakelijk eet- of drinkwaren worden verkocht. Indien een kleine winkelier aan deze voorwaarden voldoet, kan ook hij in aanmerking komen voor een ontheffing. Het is aan gemeenten om te bepalen in hoeverre zij hier willen kiezen voor grote dan wel kleine ondernemingen.

6

Bent u bereid om uw mening ten aanzien van de behandeling van avondwinkelontheffing voor zondagsluiting te herzien teneinde een wildgroei van het aantal koopzondagen tegen te gaan en oneerlijke concurrentie als bedoeld in vragen 2 en 5 te voorkomen dan wel tegen te gaan?

Antwoord

Ik heb ervoor gekozen om in het wetsvoorstel tot wijziging van de Winkeltijdenwet de avondwinkelbepaling niet te wijzigen. U heeft de avondwinkelbepaling tijdens de behandeling van het wetsvoorstel ook in stand gelaten. Het wetsvoorstel tot wijziging van de Winkeltijdenwet, dat op dit moment bij de Eerste Kamer ligt, ziet puur op wijziging van de toerismebeplanning.

7

Is het naar uw mening gewenst als eenzelfde winkel wekelijks zou overgaan tot het organiseren van 'bijzondere gelegenheden van tijdelijke aard'? Wat zijn de criteria hiervoor?

Antwoord

De uitzondering in de Winkeltijdenwet voor bijzondere gelegenheden van tijdelijke aard is niet bedoeld om iedere week een ontheffing te krijgen van het verbod op

zondagsopenstelling. Dit blijkt ook uit de uitspraak van de voorzieningenrechter van het College van Beroep voor het bedrijfsleven van 15 januari 2010 inzake Waalre en de uitspraak van de voorzieningenrechter van datzelfde College van 28 oktober 2008 inzake Amsterdam-Noord. De bedoeling van de Winkeltijdenwet is dat voor festiviteiten die van bepaalde betekenis zijn, en waar mensen op afkomen, als ondersteuning van de festiviteiten een ontheffing kan worden verleend van het verbod van winkelopenstelling op zondag. Bij het hanteren van het begrip "bijzondere gelegenheid van tijdelijke aard" moet er een verband kunnen worden aangewezen met een gebeurtenis dan wel met het beleven of uiten van opvattingen of gevoelens, waaraan blijkens een breed gedragen mening van de bevolking of een bevolkingsgroep op landelijk dan wel op lokaal niveau, een feestelijke, gedenkwaardige betekenis moet worden gehecht. Een gemeente heeft enige vrijheid van interpretatie bij het aanwezig achten van een bijzondere gelegenheid van tijdelijke aard. Een gemeente kan deze uitzondering gebruiken als instrument om maatwerk te leveren in individuele situaties, die minder in aanmerking komen om in algemene regels te worden opgenomen. Het gebruik van deze uitzondering mag echter niet zover gaan dat een winkel iedere week een evenement organiseert alleen om onder het verbod van zondagsopenstelling uit te komen.

8

Wat is uw reactie op het bericht dat werknemers onder dreiging van het verlies van hun baan gedwongen worden op zondagen te werken of niet volgens de cao betaald krijgen indien zij dit doen?

Antwoord

Zowel de wetgeving (Arbeidstijdenwet) als veel cao's bieden de mogelijkheid tot het werken op zondag. Het is, vanuit het beginsel van goed werkgeverschap, belangrijk dat hierover goede afspraken worden gemaakt tussen werkgever en werknemers. De bescherming van werknemers voor het werken op zondag is in de Arbeidstijdenwet geregeld. Werknemers die onder druk worden gezet om op zondag te werken, kunnen zich op deze wet beroepen. Bovendien is in artikel 7:670, negende lid, Burgerlijk Wetboek opgenomen dat de werknemer niet ontslagen mag worden vanwege het enkele feit dat hij weigert op zondag arbeid te verrichten in geval bedrijfsomstandigheden hiertoe nopen. Wordt hij toch ontslagen, dan is er sprake van onrechtmatig handelen.

9

Welke mogelijkheden ziet u om te voorkomen dat werknemers worden gedwongen hun rechten ten aanzien van de zondag op te geven?

Antwoord

De Arbeidstijdenwet verleent rechten aan werknemers met betrekking tot het werken op zondag indien deze arbeid voortvloeit uit de bedrijfsomstandigheden. In dat geval moet de werkgever zowel instemming hebben van het medezeggenschapsorgaan (OR, personeelsvertegenwoordiging) als van de

individuele werknemer. Deze rechten zijn onvervreemdbaar. In het Burgerlijk Wetboek is expliciet vastgelegd dat een werknemer niet ontslagen mag worden vanwege het enkele feit dat hij weigert op zondag arbeid te verrichten indien bedrijfsomstandigheden hiertoe nopen. Indien er ook na overleg tussen betrokken werkgevers en werknemers situaties blijven bestaan waarin werkgevers weigeren de rechten van de werknemers ten aanzien van arbeid op zondag te erkennen, dan staat altijd nog de weg naar de rechter open.

(w.g.) Maria J.A. van der Hoeven
Minister van Economische Zaken